

RVV 393

RAAD VOOR HET VERBRUIK

ADVIES

over de problematiek van de minderjarigen en hun nieuwe betalingsmogelijkheden.

Brussel, 15 januari 2008

SAMENVATTING

De Raad heeft een gedachtewisseling gehouden over de recente ontwikkeling van nieuwe betaalwijzen, te weten : online-betalingen via Bancontact/Mister Cash-kaarten, per GSM en per SMS, die aan minderjarigen worden aangeboden en die hen de toegang tot producten en diensten steeds meer vergemakkelijken.

De Raad vertrekt van de vaststelling dat de regels die specifiek bestemd zijn om de minderjarigen op preventieve wijze te beschermen tegen hun lichtgelovigheid of hun gebrek aan ervaring weinig talrijk, ja zelfs onbestaande zijn. **Hij** meent dan ook dat de uitwerking van preventieve soepele maatregelen moet worden overwogen en suggereert enkele mogelijke oplossingen en aanbevelingen.

Mogelijke oplossingen :

Het veralgemeend gebruik in België van de **elektronische identiteitskaart** zou ongetwijfeld een oplossing kunnen brengen. Zo zou de toegang tot bepaalde internetaakopen voor minderjarigen kunnen worden beperkt door een leeftijdscontrole van de bezoekers van de site, via een inscriptie van het geboortjaar of de vermelding “meerderjarige” of “minderjarige” op de chip die in de Belgische elektronische identiteitskaart zit.

De vertegenwoordigers van de consumentenorganisaties overwegen een leeftijdscontrole via **de elektronische chip op de debetkaart**.

De vertegenwoordigers van de productie, de distributie en de middenstand onderstrepen dat dit probleem te maken heeft met de identificatie van de klant, en niet met betalingen. De betaalkaarten beantwoorden bovendien aan internationale standaarden.

Wat de betalingen via SMS/MMS/LBS betreft, heeft **de Raad** in zijn advies nr 378 van 03/05/2007 verschillende maatregelen voorgesteld om het aantal klachten verbonden aan de verlening van betalende SMS/MMS diensten te beperken en om de eindgebruiker beter te beschermen.

Aanbevelingen :

1. Volgens **de Raad** moet de in de wet van 17/07/2002 voorziene limietbepaling worden veralgemeend en moeten opnemingslimieten door de ouders/voogden worden vastgesteld voor elke opening van een zichtrekening waarvan de houder minderjarig is.
2. **De Raad** beveelt het gebruik aan van een waarschuwingsclausule op elke internetsite die de mogelijkheid biedt aankopen te doen. Dergelijke clausule kan bijvoorbeeld als volgt luiden : *“Ben je jonger dan 18, dan moet je de toestemming van een van je ouders of van je voogd krijgen om een bestelling door te geven”*.
3. **De Raad** suggereert ook om dieper in te gaan op de mogelijkheid van de tussenkomst van een betrouwbare, onafhankelijke en onpartijdige vertrouwenspersoon.
4. **De Raad** meent dat de problematiek wat betreft de toegang van minderjarigen tot websites waarop kansspelen worden geëxploiteerd kan worden opgelost aan de hand van bepaalde mechanismen, zoals het gebruik van listings of het voorafgaandelijk registreren van de spelers, zodat hun identiteit en hun leeftijd worden geverifieerd.
5. **De Raad** beveelt sterk de uitbouw van info-, sensibiliserings- en preventiecampagnes aan voor het veilig en verantwoord gebruik van internet en meer bijzonder van de elektronische handel. Het recht om afstand te doen, dat vaak niet door de consument gekend is, zou op zich ook een onderwerp kunnen zijn van herhaalde informatiecampagnes.

De Raad voor het Verbruik die door de Onderzoeks- en Informatiecentrum van de Verbruikersorganisaties (OIVO) verzocht werd een advies uit te brengen over de problematiek van de minderjarigen en hun nieuwe betalingsmogelijkheden, is op 15 januari 2008 in plenaire vergadering bijeengekomen, onder het voorzitterschap van de heer Robert Geurts, en heeft huidig advies goedgekeurd.

De Raad voor het Verbruik heeft de Voorzitter verzocht huidig advies over te maken aan de Ministers die respectievelijk Economie en Consumentenbescherming tot hun bevoegdheden.

ADVIES

De Raad voor het Verbruik,

Gelet op de adviesaanvraag van 28 november 2006 van de Onderzoeks- en Informatiecentrum van de Verbruikersorganisaties (OIVO) over de problematiek van de minderjarigen en hun nieuwe betalingsmogelijkheden;

Gelet op de recente ontwikkeling van nieuwe betaalwijzen die aan minderjarigen worden aangeboden;

Gelet op de werkzaamheden van de Commissie "Handelspraktijken" tijdens haar vergaderingen van 6 februari, 5 maart, 8 mei, 4 juli en 10 oktober 2007;

Gelet op de deelname aan de werkzaamheden van de volgende deskundigen : de dames Coppin (FOD Economie - ADCB), Demoulin (CRID), Kyndt (OIVO), Papageorgiou (FOD Justitie), Ragheni (Febelfin) en Van den Brouck (OIVO), de heren De Ruyver (Unizo), Marique (Kansspelcommissie), Mignolet (UCM) en Naessens (FOD Justitie);

Gelet op de uitwerking van het ontwerpadvies door de dames Kyndt en Van den Broeck (OIVO) en Ragheni (Febelfin);

BRENGT HET VOLGEND ADVIES UIT :

Met een brief van 28 november 2006, heeft het OIVO (Onderzoeks- en Informatiecentrum van de Verbruikersorganisaties) gevraagd dat er binnen de Raad voor het Verbruik een gedachtewisseling wordt gehouden over de recente ontwikkeling van nieuwe betaalwijzen, te weten: online-betalingen via Bancontact/Mister Cash- kaarten, per GSM en per SMS; die aan minderjarigen worden aangeboden. Het OIVO heeft voorgesteld dat de Raad zich zou buigen over het onderzoek naar de maatregelen waarbij de leeftijd en de identiteit van elke minderjarige die toegang tot deze nieuwe betaalwijzen wenst, kan worden gecontroleerd alsmede over het vaststellen van de parameters die de toegang van de jongeren tot bepaalde sites en/of aankopen moeten beperken.

1. Inleiding

De jongeren stellen de sites voor elektronische handel waar ze zich gemakkelijk verschillende producten kunnen aanschaffen erg op prijs. Hetzelfde geldt voor de betaalsites waar online spelletjes kunnen worden gespeeld die al dan niet als kansspelen in de zin van de wet van 7 mei 1999 worden bestempeld.

Het gebruik van nieuwe technologieën door de minderjarigen wordt weliswaar op prijs gesteld doch is niet zonder risico. De aankopen die zij op het internet doen, kunnen met name hun financiële draagkracht ruim overschrijden; ze kunnen ook verricht worden gewoon door te spelen zonder dat de minderjarigen echt beseffen welke de draagwijdte van die aankopen is

Deze gevaren zijn lang niet nieuw. Ze bestonden reeds in de traditionele handel, alsmede in de andere vormen van handel op afstand (vb. postorderverkoop). Het is trouwens om hieraan in zekere mate het hoofd te bieden dat de wetgever de rechtsbevoegdheid van de minderjarigen vanaf 1804 in het Burgerlijk Wetboek geregeld heeft. Het probleem neemt voortaan echter een bijzondere wending, gezien de nieuwe technologie die gebruikt wordt om contracten aan te gaan¹

Er is inderdaad een duidelijke tendens om de toegang van jongeren tot producten en diensten te vergemakkelijken via de ontwikkeling van betaalmiddelen die almaar gemakkelijker te gebruiken zijn (debetkaart, SMS, GSM...).

Wat de thema's betreft die verband houden met het thema dat in dit advies wordt onderzocht, verwijst **de Raad** de lezer naar zijn advies nr. 317 over de bankreclame en -marketing ten aanzien van jongeren, waarbij meer concreet het probleem van de « rechtsbekwaamheid » van een minderjarige om eigenmachtig een zichtrekening te openen, wordt behandeld. **De Raad** verwijst eveneens naar zijn advies nr. 231 waarin het probleem van de invoering van een gedragscode voor de elektronische handel werd onderzocht.

2. Onderzoek

A. Wettelijk kader

In principe beschikt een minderjarige niet over de nodige rechtsbekwaamheid om overeenkomsten aan te gaan. Nochtans zijn er heel wat uitzonderingen op dit principe, bijgevolg is het correcter om te spreken van « beperkte » bekwaamheid dan « rondweg » van onbekwaamheid.

---

¹ M. DEMOULIN, onderzoeksterbij het Centre de Recherches Informatique et Droit (CRID) « Les mineurs et le commerce électronique : besoin de protection ou d'autonomie ? », *J.T.*, 2007, blz. 105-116.

De Belgische rechtspraak kent aan de minderjarige immers het recht toe om alleen dagdagelijkse daden te stellen aangezien er geen specifieke wettelijke basis bestaat tenzij eventueel op het vlak van gewoonten of gebruiken.

Een minderjarige kan dus geldig eigenmachtig overgaan tot een aankoop via elektronische weg, op voorwaarde dat deze aankoop in de categorie van de dagdagelijkse handelingen valt. De onschuldige aard van de handeling op zich maar ook het feit dat elektronische handel geleidelijk aan ingeburgerd raakt, beïnvloedt deze evolutie van de rechtspraak. Zoals mevrouw Demoulin stelt “la recherche des usages par le juge en matière d’actes de la vie courante implique une certaine insécurité juridique, dans la mesure où elle intervient *a posteriori* et se teinte inévitablement d’une part de subjectivité”.²

De bepalingen betreffende de bescherming van de consumenten, met name inzake de verkoop op afstand vinden toepassing als een minderjarige een overeenkomst aangaat. Hetzelfde geldt voor de informatieverplichting die op de verkoper rust (art. 78 en 79 WHPC) en voor het verzakingsrecht waarover de consument beschikt in een groot aantal overeenkomsten op afstand. (art. 80 WHPC)³.

Maar de regels die specifiek bestemd zijn om de minderjarigen preventief te beschermen tegen hun lichtgelovigheid of hun gebrek aan ervaring zijn erg schaars en zelfs onbestaande.

Nietigheid van een door een minderjarige gestelde daad zal slechts door een rechter worden uitgesproken voor daden die zo belangrijk zijn dat zelfs de wettelijke vertegenwoordiger van de minderjarige ze niet alleen in naam van laatstgenoemde had kunnen stellen (vb. voor de ouders, de aankoop van een onroerend goed of de aanvaarding van een gift). Een overeenkomst kan niet in vraag worden gesteld enkel maar omdat de auteur ervan onbekwaam is maar wel omdat ze schadelijk is voor de minderjarige.

Zonder de noodzaak en de gegrondheid van deze nietigheidsvordering in vraag te stellen, stelt **de Raad** vast dat het hier een zware procedure betreft die pas *à posteriori* aan bod komt en niet mogelijk maakt om mislukkingen *a priori* te vermijden.

In die context meent **de Raad** dat de uitwerking van preventieve soepele maatregelen moet worden overwogen, waarbij de gevaren en mislukkingen maximaal kunnen worden uitgefilterd

B. In de praktijk

De debatten hebben betrekking gehad op de verschillende risico's die minderjarigen lopen in het kader van het gebruik van betaalmiddelen op afstand:

Betalingen **per telefoon via een betaalnummer** (0900 of andere) of per **SMS** komen vaak voor. De consument betaalt de kosten van de communicatie aan zijn telefoonoperator die het overeengekomen bedrag overmaakt aan de verkoper. We onthouden als voorbeeld de ontspanningssites voor kleine kinderen zoals « monlapin.net », een site via dewelke de jongere gratis een konijn kan adopteren. Eens geadopteerd, moet dit konijn verzorgd en opgevoed worden doch hiertoe moeten regelmatig SMS'jes worden verstuurd en/of betaalmummers worden gedraaid. Een ander voorbeeld zijn de wedstrijden in spelvorm waarbij het versturen van SMS'jes wordt aangemoedigd om de voor een jong publiek erg aantrekkelijke prijs te bekomen (vb: iPod).

---

² M. DEMOULIN, *op.cit.*

³ Exceptions au droit de renonciation : article 80 § 4 LPCC

Deze betaalwijzen hebben het evidente nadeel dat ze slechts één keer per maand worden geboekt met alle onaangename verrassingen van dien voor de minderjarige en zijn ouders bij ontvangst van de maandelijkse factuur.

Voorafbetaalde kaarten met een unieke code zijn een andere betaalwijze die m.n. door de jongeren wordt gebruikt. Op sommige websites kunnen deze kaarten gebruikt worden om betalingen uit te voeren voor relatief geringe bedragen (vb. tot 50 EUR) door gewoon de code in te geven die op de kaart staat. Het gebruik van dit betaalsysteem brengt minder verrassingen met zich mee aangezien kaarten naar gelang de behoefte worden aangeschaft (hier is er geen maandelijkse afrekening) doch dit systeem blijft moeilijk controleerbaar door de ouders en/of voogden.

De Raad merkt eveneens op dat elke minderjarige **zich op verschillende diensten** (logos, beltonen, horoscopen, sportuitslagen..) die op de **GSM** te vinden zijn, kan abonneren en wel via betaalnummers. Naast het feit dat het soms moeilijk is en zelfs onmogelijk om zijn abonnement op dit soort diensten op te zeggen, blijkt dat deze betaalwijze ook onaangename verrassingen met zich kan meebrengen voor de minderjarige en zijn ouders als zij de maandelijkse afrekening ontvangen.

Wat deze problematiek betreft, verwijst **de Raad** de lezer naar het recent advies over de evaluatie van de richtlijnen van het GSM Operator's Forum voor de diensten SMS/MMS/LBS⁴.

Er wordt herinnerd aan het feit dat het sinds kort ook mogelijk is om sommige handelaars te betalen **via GSM** met behulp van een verbinding aangelegd tussen de GSM van de consument en zijn bankrekening.

Het gebruik van de **debetkaart** is een nieuwe betaalwijze die op het internet kan worden uitgevoerd.

In dat verband dient opgemerkt dat deze kaart aan de minderjarige wordt toegekend bij opening van een rekening met toestemming van de ouders.

Meestal is het gebruik van de debetkaart door een minderjarige, contractueel gekoppeld aan beperkingen van het maximaal bedrag van dagelijkse en wekelijkse uitgaven, waarbij dit in geen geval het saldo op de zichtrekening van de minderjarige mag overschrijden⁵.

Er dient te worden opgemerkt dat deze lijst van betaalmiddelen aangeboden aan minderjarigen lang niet volledig is. Bij wijze van voorbeeld vermelden we de **virtuele rekeningen** die de jongeren op de verschillende online spelsites openen.

C. Oplossingsmogelijkheden en aanbevelingen

De Raad vertrekt van de vaststelling dat jongeren veel beïnvloedbaarder zijn dan ouderen. Ze zijn minder wantrouwend en niet altijd op de hoogte van hun rechten als zij een overeenkomst sluiten. Welnu, zij vormen ontegensprekelijk een doelgroep die meer en meer wordt aangesproken. Voor

---

⁴ Advies van de Raad voor het Verbruik van 3 mei 2007, nr. 378 over de evaluatie van de richtlijnen van GSM Operator's Forum voor de diensten SMS/MMS/LSB;
http://mineco.fgov.be/protection_consumer/councils/consumption/pdf_avis_2007/378.pdf.

⁵ Deze beperkingen worden bepaald in de artikelen 4, §2, 4° en 6. 6° van de wet van 17 juli 2002 betreffende de transacties uitgevoerd met instrumenten voor de elektronische overmaking van geldmiddelen die voorziet in het vastleggen van plafonds hetzij op vraag van de houder, hetzij van de uitgever.

zover het huidige wettelijke kader onvoldoende lijkt om een doeltreffende a priori bescherming te bieden, stelt **de Raad** enkele oplossingsmogelijkheden voor en formuleert hieronder een reeks van aanbevelingen..

De Raad onderstreept bovendien dat deze problematiek opnieuw op Europees niveau en zelfs op internationaal niveau moet worden omkaderd aangezien ze een virtuele markt betreft die het simpele kader van België overschrijdt.

Mogelijke oplossingen :

Het veralgemeend gebruik in België van de elektronische identiteitskaart zou ongetwijfeld een oplossing kunnen brengen. Zo zou de toegang tot bepaalde internetaankopen voor minderjarigen kunnen worden beperkt door een leeftijdscontrole van de bezoekers van de site, via een inscriptie van het geboortejaar of de vermelding "meerderjarige" of "minderjarige" op de chip die in de Belgische elektronische identiteitskaart zit. Deze oplossing is afhankelijk van de ontwikkeling van toepassingen die een gebruik van online-identificatie mogelijk maken.

Toch kunnen deze systemen, aldus **de Raad**, in een aantal gevallen een discriminatie teweeg brengen met name ten opzichte van buitenlandse klanten die geen elektronische identiteitskaart bezitten alsmede ten opzichte van de verlengd minderjarigen .

De Raad is zich overigens maar al te bewust van het povere succes van het project « www.saferchat.be » dat werd gelanceerd door de Staatssecretaris voor informatisering van de Staat en de Belgische organisatie van de Internet service providers (ISPA) en dat erin bestaat, speciaal beveiligde chatrooms aan te bieden, die uitsluitend toegankelijk zijn via de elektronische identiteitskaart (eID), en meer bepaald via een identificatie met de PIN-code van de elektronische identiteitskaart (eID). Deze initiatieven die om een aantal redenen, waaronder het gebrek aan interesse van de minderjarigen voor deze problematiek, mislukt zijn, geven te denken dat de ex ante tussenkomst van een derde vertrouwenspersoon in de praktijk moeilijk haalbaar is.

De vertegenwoordigers van de consumentenorganisaties overwegen een leeftijdscontrole via de elektronische chip op de debetkaart.⁶

De vertegenwoordigers van de productie, de distributie en de middenstand onderstrepen dat dit probleem te maken heeft met de identificatie van de klant, en niet met betalingen. De identiteitskaart is dus nog altijd de ideale drager van de correcte leeftijdsgegevens. De financiële sector kan bovendien zulke oplossing niet aanvaarden, aangezien de kaarten aan internationale standaarden beantwoorden en technisch geen aparte nationale kenmerken mogen vertonen. Dergelijke initiatieven kunnen dan ook niet beperkt blijven tot één nationale markt.

Wat de betalingen via SMS/MMS/LBS betreft, stelt **de Raad** verschillende maatregelen voor om het aantal klachten verbonden aan de verlening van betalende SMS/MMS diensten te beperken en om de eindgebruiker beter te beschermen en dit

⁷in het bovenvermelde advies dat betrekking heeft op de evaluatie van de richtlijnen van het GSM Operator's Forum voor de SMS/MMS/LBS⁷ –diensten.

---

⁶ Zie ook het advies nr 1 van het Observatorium van de rechten op het internet betreffende de bescherming van minderjarigen op het internet, februari 2003 (zie <http://www.internet-observatory.be>).

⁷ Advies van de Raad voor het Verbruik van 3 mei 2007, nr 378, op.cit.

Aanbevelingen :

1. De huidige wet, daterend van 17 juli 2002, voorziet in de mogelijkheid om dag- of weeklimieten vast te stellen voor de geldopnemingen en overschrijvingen met debetkaart. Volgens **de Raad** moet deze limietbepaling worden veralgemeend voor elke opening van een zichtrekening waarvan de houder minderjarig is. **De Raad** dringt erop aan dat het de ouders/voogd zijn die de limieten bepalen voor de geldopneming van hun kinderen en aldus zelf precontractueel het bedrag bepalen van de aankopen van hun kinderen. De ouders kunnen trouwens altijd een maximumbedrag op de zichtrekening vastleggen waarboven een overschrijving naar de spaarrekening van de minderjarige automatisch wordt uitgevoerd.
2. **De Raad** beveelt het gebruik aan van een waarschuwingsclausule op elke internetsite die de mogelijkheid biedt aankopen te doen. Dergelijke clausule kan bijvoorbeeld als volgt luiden : « *Ben je jonger dan 18, dan moet je de toestemming van een van je ouders of van je voogd krijgen om een bestelling door te geven.* »
3. **De Raad** suggereert ook om dieper in te gaan op de mogelijkheid van de tussenkomst van een betrouwbare, onafhankelijke en onpartijdige vertrouwenspersoon. Deze derde zou de toegang tot sites waarop aankopen kunnen worden gedaan kunnen toelaten na controle van de leeftijd van de verzoeker. De derde vertrouwenspersoon zou een certificatie-instelling kunnen zijn of een internet provider die de rol van tussenpersoon zou spelen tussen de minderjarige en de verantwoordelijke van de website⁸. De taak van deze derde vertrouwenspersoon zou er dus in bestaan de minderjarigheid of de meerderjarigheid van de internetgebruiker te bevestigen, zodat hij al dan niet toegang krijgt tot bepaalde sites, al naargelang die voor volwassenen (pornografische of gewelddadige sites) of voor kinderen (chat, virtuele omgevingen,...) bestemd zijn.
4. **De Raad** meent dat de problematiek wat betreft de toegang van minderjarigen tot websites waarop kansspelen worden geëxploiteerd kan worden opgelost aan de hand van bepaalde mechanismen, zoals het gebruik van listings of het voorafgaandelijk registreren van de spelers, zodat hun identiteit en hun leeftijd worden geverifieerd.
5. **De Raad** beveelt sterk de uitbouw van info-, sensibiliserings- en preventiecampagnes aan voor het veilig en verantwoord gebruik van internet en meer bijzonder van de elektronische handel. Het recht om afstand te doen, dat vaak niet door de consument gekend is, zou op zich ook een onderwerp kunnen zijn van herhaalde informatiecampagnes.

Zo ondersteunt **de Raad** ten volle het initiatief van de partners van het project "Safer internet" (www.saferinternet.be) dat gefinancierd wordt door de Europese Commissie en bedoeld is om de mogelijkheden maar ook de risico's van internetgebruik door minderjarigen te analyseren. Dit platform zal in de loop van 2008 een pedagogisch spel ontwikkelen rond e-commerce en minderjarigen. Op dit ogenblik loopt een enquête over

---

⁸ Bestaat reeds voor 4 diensten : elektronische archivering, elektronische tijdsregistratie, elektronisch aangetekende zending en tijdelijk blokkeren van sommen gestort in het kader van de op internet gesloten contracten. Wet van 15 mei 2007 tot vaststelling van een juridisch kader voor sommige verleners van vertrouwensdiensten, BS., 17/07/2007, blz. 38587 en volgende.

de betaalmiddelen gebruikt door minderjarigen en de problemen die ze ondervinden in het kader van de elektronische handel.

Hij steunt eveneens de preventiecampagne van de Federale Overheidsdienst Economie en het Europees Centrum voor de Consument (ECC), die zich tot jongeren richt en consumentenbedrog wil bestrijden door dit jongerenpubliek te informeren over de gevaren van de elektronische handel (http://economie.fgov.be/protection_consumer/complaints/fpm/index.asp).

LEDEN EN DESKUNDIGEN AANWEZIG
OP PLENAIRE VERGADERING
van de
RAAD VOOR HET VERBRUIK VAN 15 JANUARI 2008
VOORGEZETEN DOOR DE HEER GEURTS

1. Leden die de organisaties van de consumenten vertegenwoordigen:

Effectieven :	Mevrouw DE ROECK-ISEBAERT	(Gezinsbond)
	Mevrouw DOMONT-NAERT	(Test-Aankoop)
	Mevrouw GAUDIER	(Ligue des Familles)
	Mevrouw JONCKHEERE	(ACLVB)
	De heer MECHELS	(Test-Aankoop)
	De heer NINANE	(SOC.MUT.)
	De heer VAN DAELE	(ABVV)
Plaatsvervangers:	De heer DE BIE	(Test-Aankoop)
	De heer QUINTARD	(ABVV)

2. Leden die de organisaties van de productie vertegenwoordigen:

Effectieven :	Mevrouw SWEERTS	(Febelfin)
	De heer WALSCHOT	(Agoria)
Plaatsvervangers:	De heer GHEUR	(VBO)
	Mevrouw SEPUL	(Raad voor de Reclame)

3. Leden die de organisaties van de distributie vertegenwoordigen:

Effectief:	Mevrouw PINT	(FEDIS)
Plaatsvervangend :	De heer BOONE	(BDMV)

4. Leden die de organisaties van de middenstand vertegenwoordigen:

Effectieven:	Mevrouw MAUS	(UCM)
	De heer M. VERHAMME	(UNIZO)

5. Deskundigen:

Mevrouw VAN DEN BROUCK (OIVO)
De heer VANDERCAMMEN (OIVO)
De heer S. VERHAMME (VBO)